

KLP OG SAMFUNNET

RAPPORT 2006

KLP SAMFUNNSANSVARSRAPPORT

INNHold

STYRELEDERES INNLEDNING	5
UTGANGSPUNKTET FOR DAGLIGE HANDLINGER	6
HANDLINGPLAN 2007	8
RAPPORT 2006	10
- Økonomi	12
- Samfunn	16
- Miljø	20
UTVALGE HENDELSER OG PROSJEKTER	22
- Marriott	24
- Blå Kors	26
- Schous Bryggeri	28

SAMFUNNS- ANSVARLIG ATFERD

KLP har en kunderelasjon med de aller fleste av landets kommuner, fylkeskommuner, helseforetak og mer enn 2 000 bedrifter med tilknytning til offentlig sektor. Hver 8. nordmann har pensjonsrettigheter hos oss. Våre kunder skal kunne stole på at KLP forvalter pensjonsmidler og forsikringsordninger kostnadseffektivt og lønnsomt. Samtidig har styret i KLP besluttet at pensjonsfondene som KLP forvalter skal være underlagt etiske retningslinjer.

Det å forvalte pensjonsmidlene på en god måte er sentralt i vår virksomhet og vi har videreført vårt engasjement i forhold til FN-initiativet Global Compact. På samme måte som vi stiller krav til de virksomhetene vi plasserer penger i, er det også viktig at vi stiller tydelige krav til oss selv. I løpet av 2006 ble det utarbeidet en helhetlig samfunnsansvarsstrategi for hele KLP-konsernet. Denne strategien er nærmere omtalt på side 7 i rapporten. Hovedformålet er å sikre at vi i vår daglige virksomhet opptrer på en måte som er i tråd med våre vedtatte prinsipper og samfunnets forventninger.

Som første norske forsikrings- og finansinstitusjon besluttet KLP at etiske regler skulle gjelde for alle typer finansplaseringer. Vår samfunnsansvarlige investeringsstrategi har vært operativ siden 2001. I KLP vet vi at ”penger snakker” - når vi tar etiske valg i våre investeringsbeslutninger, så påvirker det selskapenes atferd. I 2007 kan vi feire 5-årsjubileum for ”KLP-listen”. Dette er en liste som viser hvilke selskaper som er ekskludert fra våre investeringsporteføljer og hvorfor de er ekskludert. Offentliggjøring av listen er et ledd i å vise åpenhet rundt våre beslutninger som igjen styrker vår påvirkningskraft.

For året 2006 er det viktig å legge merke til at vi har ”tatt inn i varmen” selskaper som har vært utestengt fra KLPs investeringer en tid. Med en forvaltningskapital på over 170 milliarder, så skaper det en viss oppmerksomhet når KLP går til det skritt å ekskludere et multinasjonalt selskap fra sitt investeringsunivers. Vi erfarer at det virker. Eksempelvis har hotellkjeden Marriott, etter betydelig investorpress blant annet fra KLP, etablert en policy for å motarbeide barneprostitusjon ved sine hoteller.

Åpenhet er en viktig verdi i KLP. Men vi skal også være åpne om hvor vi selv står. Dette er andre gang vi fremlegger en samfunnsansvarsrapport. Vårt mål er å tilnærme oss den internasjonale standarden for samfunnsansvarsrapportering ”Global Reporting Initiative” (GRI). Vi har lykket med å gå ett skritt på veien, men vi har et stykke igjen før vi kan presentere en fullverdig GRI-rapport. Det er fremdeles mange områder hvor vi ikke greier å møte egne forventninger. Vi tror imidlertid det er viktig å kommunisere hvor vi står i dag - selv om vi ikke er perfekte.

Vi ønsker deg lykke til med lesningen av KLPs samfunnsansvarsrapport for 2006, og håper den vil være nyttig for deg som ønsker å vite mer om KLP og vårt arbeid med å gjøre verden til et litt bedre sted.

Siri Austeng
Styreleder

UTGANGSPUNKTET FOR DAGLIGE HANDLINGER

KLP konsernets betydelige størrelse, og over 170 milliarder kroner i kapital som investeres, gir KLP et stort ansvar og en mulighet for å påvirke den samfunnmessige utviklingen. Å være en ansvarlig investor innebærer at KLP vil benytte et sett av virkemidler for å påvirke selskaper til en positiv utvikling. KLP har vedtatt en policy som innebærer at selskapet skal opptre samfunnsansvarlig.

Det er i de daglige handlingene KLP skal utvise ansvarlighet, og bevise sin evne til å tenke helhetlig og langsiktig. Som en av de største leverandørene til kommunal sektor, har KLP et særskilt ansvar for å utvise aktsomhet og engasjement.

KLP har vedtatt prinsipper for utøvelse av eierrollen i de om lag 2 000 selskaper KLP har investert i. KLP skal ivareta sine forpliktelser ovenfor Global Compact som bygger på ti grunnleggende prinsipper for god bedriftsferd. KLPs policy for eierstyring skal støtte initiativ som gjør selskapene bevisst sitt ansvar i forhold til menneskerettigheter, arbeidsrettigheter, miljø og antikorupsjon. I løpet av 2007 skal vi arbeide videre med hvordan vi best kan bruke vår medbestemmelsesrett og eierposisjon til å påvirke selskaper. Vi tror at det å se virksomheten i et langsiktig og helhetlig perspektiv vil sikre verdiskapningen i selskapene over tid, og derfor være den beste eierstrategien.

Global Compacts ti prinsipper

MENNESKERETTIGHETER

- Prinsipp 1: Støtte internasjonalt anerkjente menneskerettigheter innen de områder bedriften opererer
- Prinsipp 2: Sikre at selskapet ikke medvirker til brudd mot menneskerettighetene

ARBEIDSRETTIGHETER

- Prinsipp 3: Anerkjenne foreningsfriheten og retten til å føre kollektive forhandlinger
- Prinsipp 4: Avskaffe alle former for tvangsarbeid
- Prinsipp 5: Fjerne bruken av barnearbeid
- Prinsipp 6: Avskaffe diskriminering i sysselsetting og yrke

MILJØ

- Prinsipp 7: Støtte "føre var" - prinsippet i miljøspørsmål
- Prinsipp 8: Ta initiativ til å fremme miljøansvar
- Prinsipp 9: Oppfordre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi

ANTIKORRUPSJON

- Prinsipp 10: Bekjempe all form av korrupsjon, inklusive utpressing og bestikkelser

Kilde: FN-sambandet

Administrasjonen har gjennom 2006 arbeidet med å utvikle en helhetlig samfunnsansvarsstrategi for konsernet. Flere interessentgrupper har vært involvert i arbeidet med utformingen av strategien. Overordnet målsetting for selskapets arbeid med samfunnsansvar er utarbeidet og konkretisert:

KLP skal gjennom samfunnsansvarlig opptreden bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling

- Med samfunnsansvarlig opptreden menes at alle deler av KLPs virksomhet skal reflektere en høy standard innenfor menneskerettigheter, arbeidstakerforhold, miljø og forretningsetikk
- Med samfunnsutvikling menes utvikling på lokalt, nasjonalt og globalt nivå
- Konkrete mål og tiltak skal være nært knyttet til KLPs virksomhet, og utvikles gjennom en nær dialog med våre interessenter

HANDLINGSPLAN 2007

KLP er i bevegelse - selskapet har under året gjennomført viktige aktiviteter med mål om å bidra positivt til samfunnet og selskapets interesser. Et flertall av aktivitetene videreføres inn i 2007 med mål om gjennomføring i løpet av året. I tabellen nedenfor har vi valgt å presentere hovedpunkter fra handlingsplanen som er en forlengelse av selskapets samfunnsansvarsstrategi. Enkeltaktiviteter beskrives ytterligere i rapportdelen.

	Mål 2007	Status ved utgangen av 2006
Policy og retningslinjer	Samfunnsansvar skal integreres i KLPs styringssystemer og måles på lik linje med øvrige strategiske prinsipper.	Arbeidet er påbegynt. Neste milepæl er i mars 2007.
	Utvikle en helhetlig innkjøpspolicy for konsernet som ivaretar tydelige krav og standarder i innkjøpsprosesser knyttet til arbeidstakerforhold, HMS, miljø og forretningsetikk.	Arbeidet er Ikke påbegynt.
ØKONOMI		
Samfunns-ansvarlige investeringer	Kapitalforvaltningen skal implementere en styregodkjent SRI-policy gjennom å etablere aktivt eierskap og integrering av ESG-faktorer (Environmental, Social and Governance) i selskapsanalyser.	Arbeidet er påbegynt.
	Iverksette stemmegivning på generalforsamlinger i utvalgte markeder.	Ingen formell stemmegivning iverksatt.
	KLP Kapitalforvaltning skal undertegne FNs Principles for Responsible Investments.	Arbeidet er påbegynt.
	Videreføre deltakelse i "The Carbon Disclosure Project". Dette er et samarbeid mellom institusjonelle investorer om å utfordre verdens største selskaper med hensyn til deres klimastrategier.	KLP Kapitalforvaltning var en av 225 institusjonelle investorer som sendte en utfordring til 2 180 internasjonale selskaper med hensyn til deres klimastrategier.
	Ta stilling til om KLP Kapitalforvaltning skal være hovedsponsor for "The Carbon Disclosure Project" i Norge.	Beslutningen er ikke tatt.
Etikk	Fullføre revisjonen av selskapets etiske retningslinjer. Dette omfatter en oppdatering, konkretisering og utvidelse av eksisterende retningslinjer knyttet til god forretningsetikk og etiske atferdsregler.	Revisjonen av etiske retningslinjer er påbegynt. Første revisjon går til styret i januar 2007.
	Lansere reviderte etiske retningslinjer for medarbeidere og etablere kunnskap, forståelse og engasjement rundt etiske dilemmaer.	Arbeidet er ikke påbegynt.

	Mål 2007	Status ved utgangen av 2006
SAMFUNN		
Kunder	KLP skal tilføre sine kunder samfunnsnyttig kompetanse innen områder som skadeforebygging, rådgivning innen helse-, miljø- og sikkerhetsprosjekter samt gjøre selskaps pensjonskompetanse tilgjengelig for eksisterende og nye interessentgrupper.	Det er gjennomført prosjekter innen skadeforebygging, helse, miljø og sikkerhet, og det er lansert en ny tjeneste som øker tilgjengeligheten til medlemmenes pensjonsopptjening.
	Styrke KLPs "FøreVar" konsept, det vil si arbeidet med skadeforebygging, med økt fokus på personskader, helse, miljø og sikkerhet og risikostyring i et klimaperspektiv.	"FøreVar" arbeidet er videreført med konkrete aktiviteter.
Sponsoravtaler og støtte	KLP skal videreutvikle sponsoravtaler og veldedig støtte etter en vurdering av samfunnsnyttig potensial.	KLP har gitt enkeltorganisasjoner økonomisk støtte. En samlet vurdering er ikke gjennomført.
	Videreutvikle og synliggjøre samarbeidet med Blå Kors ovenfor medarbeidere og selskapets øvrige interessenter.	KLP har gitt økonomisk og praktisk støtte til selskapets hovedsponsorat Blå Kors.
Medarbeidere	Realisere målene i likestillingsplanen og utvikle konkrete tiltak for å nå målene.	Planen for likestillingsmål er vedtatt.
	Styrene i KLP konsernet skal minimum bestå av 40 prosent av hvert kjønn.	Styresammensetningen er i henhold til målsettingen i fem av syv selskaper.
MILJØ		
KLP og det ytre miljøet	Implementere en miljøpolicy som tar utgangspunkt i KLPs påvirkning på miljøet. Konkretisering av selskapets miljømål.	Utkast til miljøpolicy for KLP Skadeforsikring er under utarbeidelse.
	Øke bevisstgjøringen rundt egne CO2-utslipp. Eventuelle tiltak for å utligne egne CO2-utslipp skal tas opp til diskusjon med mål om å komme frem til egnede tiltak.	KLP har for første gang gjennomført en analyse av hvordan medarbeiderenes reisevirksomhet har bidratt til CO2-utslipp.
	Redusere energiforbruket i egenforvaltede eiendommer.	KLP har redusert energiforbruket i Trondheim. I Oslo er ikke energiforbruket redusert.
	Øke fjernvarmeandelen i egenforvaltede eiendommer.	Målsettingen er ikke innfridd.
	Øke andelen av kildesortert avfall i kjøpesentre i Oslo.	KLP har hatt en positiv utvikling, andelen kildesortert avfall har økt.
Miljøforbedringer i eget hus	Ta i bruk et energioppfølgningssystem for bedre kontroll og styring av eget energiforbruk og avfallshåndtering.	KLP Eiendom har utviklet et energioppfølgningssystem som skal tas i bruk i januar 2007.

RAPPORT FOR 2006

INNHold

I tråd med ideen om en rapportering langs ”den tredelte bunn-linjen” har KLP valgt å rapportere resultater for 2006 innen *økonomi*, *samfunn* og *miljø*.

I det følgende vil KLP gi leseren et innblikk i hvilke prioriteringer og tiltak som er gjort i 2006 overfor eksterne interessenter, og for hvordan selskapet drives internt. Formålet er å bidra til en økt åpenhet om selskapets strategi og måloppnåelse, samt å åpne for dialog med omverdenen.

ØKONOMI

KLP vil til enhver tid være investert i mer enn 1 700 selskaper verden over. Disse selskapene ønsker KLP å påvirke til en langsiktig og bærekraftig tankegang.

KLPs kanskje største påvirkning på verden rundt seg, følger av hvordan forvaltningskapitalen på over 176 milliarder kroner investeres. Dersom KLP investerer i selskap som bryter menneskerettigheter, miljøkonvensjoner, arbeidstakerrettigheter, bruker barnearbeid eller produserer ulovlige våpen, vil KLP indirekte være med å bidra til denne typen handlinger. Dette er ikke i samsvar med KLPs verdigrunnlag, og selskapet har derfor klare retningslinjer for sine investeringer. Samtidig er det også økt oppmerksomhet på retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse og tiltak mot korrupsjon.

SAMFUNNSANSVARLIGE INVESTERINGER - KLP LAR PENGENE SNAKKE

KLP gikk inn i 2006 med en revidert strategi for samfunnsansvarlige investeringer. Følgende virkemidler er nå tilgjengelige for kapitalforvaltningen:

- a) Filtrering av porteføljen gjennom prinsippene i Global Compact
- b) Aktivt eierskap
- c) Investeringer i samfunnsansvarlige virksomheter

Filtrering av porteføljen fortsetter i hovedsak som tidligere. Eksklusjonskriteriene er først og fremst knyttet til grove eller systematiske brudd på internasjonale normer, konkretisert gjennom Global Compact-prinsippene, FN-traktater og OECDs regelverk. I tillegg ekskluderes

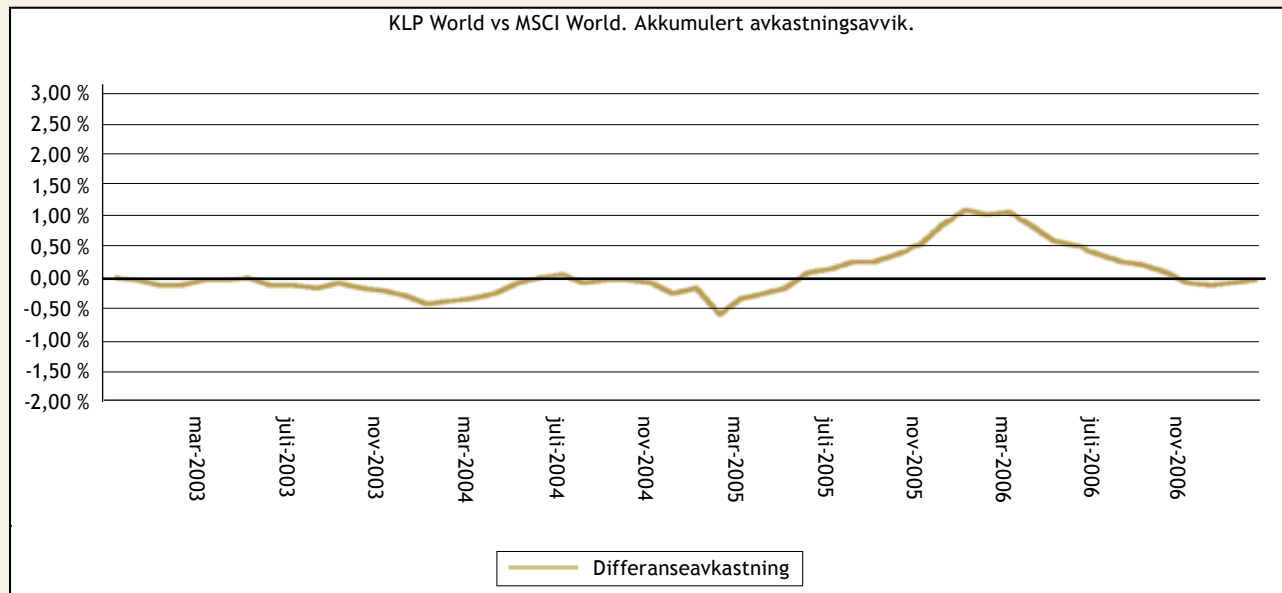
tobakksprodusenter og produsenter av våpen som først og fremst rammer sivile. Slike våpen er for eksempel atomvåpen og klasebomber. I 2006 ble fire nye selskaper ekskludert fra porteføljene, mens ti selskaper kom inn igjen etter å ha oppfylt kravene for re-inkludering.

Det er ikke et mål å ekskludere flest mulig selskap - tvert i mot. KLP vil til enhver tid være investert i mer enn 1 700 selskaper verden over. Disse selskapene ønsker KLP å påvirke til en langsiktig og bærekraftig tankegang. Aktivt eierskap betyr å bruke formelle og uformelle kanaler for å påvirke selskapene. I 2006 har KLP, i samarbeid med andre aktører, arbeidet med å få etablert et system for å kunne stemme på generalforsamlinger, også i utenlandske selskaper. Målet om å kunne stemme allerede i 2006 er imidlertid ikke nådd.

Det siste virkemiddelet er knyttet til direkte investeringer i samfunnsansvarlige virksomheter. På dette området er strategien ennå ikke iverksatt. Et første skritt er å innhente mer informasjon om selskapenes samfunnsansvarlige profil, og hvordan dette påvirker den langsiktige verdiskapningen.

Det er et overordnet mål at akkumulert avkastning, etter ekskluderinger, over tid skal være nøytral i forhold til referanseindeksen MSCI World. KLP indeksen var ved utgangen av 2006 på -0,12 prosent siden oppstarten i november 2002.

Akkumulert avkastningsavvik på grunn av etisk filtrering:

KLP Kapitalforvaltning deltar i The Carbon Disclosure Project (CDP). Prosjektet startet allerede i 2002 med å utfordre verdens 500 største selskaper med hensyn til deres klimastrategier. Utfordringen ble signert av 35 institusjo-

nelle investorer. I 2006 støttet 225 institusjonelle investorer, inkludert KLP, utfordringen som ble sendt til 2 180 selskaper.

KLPs liste over ekskluderte selskaper ved utgangen av 2006

<u>NORMBASERT EKSKLUDERING</u>	<u>Årsak til ekskludering</u>	<u>NORMBASERT EKSKLUDERING</u>	<u>Årsak til ekskludering</u>
BHP BILLITON	Arbeidstakerrettigheter	AWB**	Korrupsjon
BRIDGESTONE CORP.	Barnearbeid	HESS (Tidl. Amarada Hess)**	Korrupsjon
CHEVRON (tidl. CHEVRONTEXACO)	Menneskerettigheter	PETROCHINA**	Miljø
DUKE ENERGY	Miljø	SHIN CORP PCL**	Arbeidstakerrettigheter
EXXON MOBIL	Korrupsjon		
FREEMPORT MCMORAN	Miljø	VÅPENPRODUSENTER	
HALLIBURTON	Korrupsjon	ALLIANT TECHSYSTEMS INC.	Klasebomber
L3 COMMUNICATIONS*	Menneskerettigheter	EADS CO	Klasebomber
MARATHON OIL	Korrupsjon	GENERAL DYNAMICS CORPORATION	Klasebomber
SINGAPORE TECHNOLOGIES	Landminer	LOCKHEED MARTIN CORP	Klasebomber
THALES*	Korrupsjon	RAYTHEON CO	Klasebomber
TOYOTA MOTORS	Arbeidstakerrettigheter	POONGSAN CORP**	Klasebomber
WAL-MART	Arbeidstakerrettigheter	UNITED TECHNOLOGIES	Kjernevåpen
YAHOO!	Menneskerettigheter	BOEING	Kjernevåpen
ANVIL MINING**	Menneskerettigheter	HONEYWELL INT.	Kjernevåpen

ØKONOMI

NORMBASERT EKSKLUDERING **Årsak til ekskludering**

NORTHROP	Kjernevåpen
BAE SYSTEMS	Kjernevåpen
FINMECCANICA	Kjernevåpen
SAFRAN	Kjernevåpen

TOBAKKSPRODUSENTER

ALTADIS SA	Tobakk
ALTRIA GROUP INC	Tobakk
BRIT AMER TOBACCO	Tobakk
GALLAHER GROUP	Tobakk
IMPERIAL TOBACCO	Tobakk
JAPAN TOBACCO INC	Tobakk
SWEDISH MATCH	Tobakk
RICHEMONT	Tobakk

* Er også ekskludert på grunn av våpenproduksjon

** Er ekskludert, men inngår ikke i KLP-indeksen

Re-inkluderte selskaper

I løpet av 2006 ble ti selskaper, som av ulike årsaker var ekskludert, re-inkludert i KLPs investeringsportefølje. Disse selskapene har blant annet etter press fra investorer rettet opp i kritikkverdige forhold og vist en positiv utvikling. Disse selskapene er: Marriott, Occidental Petroleum, Repsol, Sasol, Kerr McGee, Pioneer Natural Resources, BASF, Du Pont, Encana og Hyundai Motors Co.

INTERNT ØKONOMISK ANSVAR

KLP har ikke bare et ansvar for hvordan selskapet investerer og forvalter kundenes kapital, men også et ansvar for hvordan selskapet drives internt, og for hvordan egne ansatte opptrer på selskapets vegne. I året som har gått, har KLP derfor arbeidet med eierstyringsprinsipper og etiske retningslinjer.

Eierstyring og selskapsledelse

Styret har hatt prinsipper for eierstyring og selskapsledelse (corporate governance) til behandling. Det er vedtatt at KLP skal følge norsk anbefaling for selskapsledelse og eierstyring - så langt denne er relevant for et gjensidig eid selskap.

Revisjon av våre etiske retningslinjer

Stor oppmerksomhet rundt etiske problemstillinger i offentlig sektor har gjort at KLP, som en av de største leverandørene til sektoren, har tatt sine etiske retningslinjer opp til revisjon. Arbeidet ble påbegynt i 2006, og vil fremlegges for styret i løpet av første halvår 2007. Hensikten med retningslinjene er å øke bevisstheten rundt etiske forhold som igjen skal hjelpe våre medarbeidere til å opptre på en gjennomtenkt og god måte i konkrete situasjoner. Kunder og samarbeidspartnere skal være trygge på at KLP ikke bidrar til å skape situasjoner som oppleves som vanskelige eller hvor det oppstår interessekonflikter.

KLP hadde ingen kjente tilfeller av korrupsjon i året som har gått.

SAMFUNN

I 2006 samarbeidet KLP med 125 kunder som alle har et felles mål om å skape et bedre arbeidsmiljø og et tryggere arbeidsliv.

KLP påvirker sine omgivelser, også utover det rent forretningsmessige. KLP ønsker å ha et åpent og bevisst forhold til sine interessenter, og har derfor identifisert prioriterte interessentgrupper; kunder, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, offentlige myndigheter og medarbeidere. I tillegg til de tjenestene KLP leverer, ønsker KLP å være en positiv bidragsyter i relasjon til disse gruppene. I 2006 har KLP hatt ulike aktiviteter rettet mot interessenter med hovedvekt på bidrag til utvikling av kommunale tjenester, overføring av helse-, miljø- og sikkerhetskompetanse, et samarbeid med Blå Kors og tiltak overfor egne ansatte.

KUNDER

Det er viktig for KLP å gjøre sin kompetanse tilgjengelig for selskapets kunder. KLP har derfor stimulert til, og støttet, prosjekter som er gjennomført i regi av selskapets kunder. Målet er å bidra med kompetanse innen områder som oppfattes som aktuelle og nyttige. Utvalgte aktiviteter er omtalt i avsnittene nedenfor.

Bidrag til utvikling av kommunale tjenester

KLP Skadeforsikring har deltatt i flere prosjekter i samarbeid med sine kunder. Målet er å bidra til en generell kompetanseheving som skal resultere i gode og effektive forsikringsløsninger. KLP Skadeforsikring har avholdt kurs innen aktuelle områder og gitt økonomisk støtte til kundedrevne initiativ. KLP Skadeforsikring har distribuert "FøreVar-bladet" med informasjon om forebygging av skader på mennesker og materiell.

Den økonomiske støtten til prosjekter gjennomført i 2006 beløper seg til om lag 2,5 millioner kroner.

Overføring av helse-, miljø- og sikkerhetskompetanse

KLP har videreført bistand til arbeidsgivere i kommuner, helseforetak og bedrifter i forbindelse med gjennomføring av en rekke HMS aktiviteter rettet mot ansatte. I 2006 samarbeidet KLP med 125 kunder som alle har et felles mål om å skape et bedre arbeidsmiljø og et tryggere arbeidsliv.

Målsetningen har vært å bidra med rådgivning og kompetanse som kan hindre utstøting fra arbeidslivet og bidra til å beholde flere ansatte i arbeid. Ved å sette søkelyset på kundens kostnader forbundet med sykefravær, uførhet og tidligpensjon, har det vært mulig å synliggjøre gevinsten av et inkluderende arbeidsliv både for den enkelte medarbeider, virksomheten og samfunnet.

KLP deler årlig ut en arbeidsmiljøpris, som er med på å synliggjøre gode forebyggende prosjekter og tiltak. Fra og med 2006 er prisen delt i tre og tildeles et helseforetak, en kommune og en bedrift som har skapt godt arbeidsmiljø og økt trygghet blant de ansatte. Vinnerne er premiert med et beløp på 100 000 kroner.

Bedre oversikt over egen pensjonsopptjening

Mer enn 500.000 personer har pensjonsrettigheter i KLP. Som et ledd i å styrke selskapets tilbud til medlemmer med rett til offentlig tjenstepensjon fra KLP ble den nye Internett-tjenesten "Min Side Pensjon"

SAMFUNN

lansert. Tjenesten ble utviklet høsten 2006 som et svar på tilbakemeldinger fra enkeltmedlemmer som nå kan følge sine pensjonsrettigheter på Internett.

Tjenesten gir en oversikt over:

- Pensjonsopptjening
- Beregning av fremtidige pensjon
- Relevant informasjon om pensjon

Også arbeidsgiverne, det vil si forsikringstakerne, vil oppleve nytteverdi av "Min Side Pensjon". Her kan de til en hver tid finne riktig informasjon om pensjonsrettigheter på individuell og generell basis. Videre vil tjenesten synliggjøre bedriftens pensjongsode for de ansatte.

NÆRINGSPOLITIKK

KLP har et tett samarbeid med interessentorganisasjoner i arbeidslivet, med kompetanseorganisasjoner innen flere fagfelt, og med ulike myndighetsorganer knyttet til selskapets virksomhet. Innenfor kjernevirksomheter bidrar KLP til utvikling av rammebetingelser og kunnskap. I 2006 deltok selskapet i ulike arbeidsgrupper tilknyttet Banklovkommisjonen - blant annet innen skadeforsikring, livsforsikring, finanslovverket generelt, samt forsikringsmegling (NOU 2007:01 om meglerprovisjoner).

Representanter fra KLP sitter i ressursgrupper som gir innspill til ny Folketrygdsmodell, både når det gjelder alderspensjon og uføreproblematikk. I dette arbeidet har KLP lagt vekt på å utvikle gode rammebetingelser og ordninger for samfunnet, kundene og næringen.

Selskapets seksjon for næringspolitikk har publisert separate analyser innen pensjonsområdet. Disse brukes også av myndigheter og partene i arbeidslivet som faktaunderlag.

SPONSORAVTALER OG STØTTE

KLP har videreført sin støtte til Blå Kors og organisasjonens landsomfattende arbeid med rusforebygging. Det er i tillegg bevilget enkeltstøtte til utvalgte organisasjoner.

Blå Kors - forebyggende arbeid rettet mot morgendagens arbeidstakere

KLP har videreført sin støtte til Blå Kors fordi det er et av flere positive bidrag til å forebygge rusmisbruk, psykiske problemer og det generelle sykefraværet i samfunnet. KLP har, gjennom sitt rådgivende helse- miljø- og sikkerhetsarbeid, tatt en aktiv holdning til forebyggende arbeid som kan hindre utstøting fra arbeidslivet. Dette området berøres av rusproblematikk og KLP opplever det som en styrke å ha tilgang til Blå Kors sin kompetanse innen området.

KLP har siden 2004 vært hovedsponsor for prosjektet "Bevisste foreldre - en god start" (tidligere "Barn i faresonen"). Prosjektet er et rusforebyggingsprogram som skal medvirke til et tryggere oppvekstmiljø for barn og unge. KLP ser viktigheten av at barn og unge tidlig etablerer gode holdninger til alkohol og andre rusmidler. Dette er holdninger som danner et godt grunnlag når morgendagens arbeidstakere trer inn i arbeidslivet. Med KLPs økonomiske støtte har det vært mulig for Blå Kors å øke den faste staben tilknyttet prosjektet fra en til to personer.

Sommeren 2006 ble det etablert et nytt ferietilbud; "På ferie med fatter'n", ved hjelp av støtten fra KLP. Formålet er å være en positiv impuls for barn og voksne som lever i hjem hvor bruken av alkohol og andre rusmidler er en belastning.

Julegaver med mening

I stedet for å overbringe en tradisjonell julegave til forretningsforbindelser valgte KLP å gi tilsvarende beløp til den landsomfattende barneavdelingen på Rikshospitalet-Radiumhospitalet. Rent konkret gikk KLPs økonomiske støtte til innkjøp av bærbare PC'er og DVD spillere, lek- og lærspill og leker. Ønsket er å lette litt på hverdagen for barn som er til behandling - ofte langt borte fra alt kjent og kjært. KLPs ansatte har valgt å gi sin julegave fra KLP videre til Redd Barna.

SAMFUNN

MEDARBEIDERE

I 2006 er det arbeidet systematisk med tiltak som skal bringe KLP i retning av å oppfylle visjonen om å være den beste partner for dagene som kommer. Konkret betyr det utvikling av lederkompetanse og lederverktøy. Samtlige ledere har gjennomført lederprogrammet VEKST med basis i atferdsverdiene der målet blant annet er å utvikle en felles ledelsespraksis i konsernet. I tillegg er det utviklet og implementert et nytt verktøy for oppfølging og utvikling av medarbeidere - PLUS - samt en ny verdimåling - verdikapitalindeks - som måler etterlevelse av verdiene i organisasjonen. Disse parametrene inngår i KLPs balanserte målstyring sammen med en humankapitalindeks som måler engasjementet i organisasjonen.

Medarbeidere og ledere skal gjennomføre to utviklingssamtaler i året. Det skal utarbeides en utviklingsplan for medarbeideren, og når godkjent utviklingsplan foreligger er det et gjensidig ansvar at planen følges. I tillegg arrangeres kurs og seminarer rettet mot medarbeidere og ledere.

Fakta om KLPs organisasjon

Ansatte pr. 31.12.2006

	Fast-ansatte	Midlertidig	Totalt
KLP Eiendom	72	2	74
KLP Fondsforvaltning	3	0	3
KLP Skadeforsikring	76	1	77
KLP Kapitalforvaltning	70	3	73
KLP Pensjonsforsikring	5	0	5
KLP Forsikringservice	1	0	1
Morselskapet	328	11	339
Totalt	555	17	572

- Det er like mange kvinner som menn ansatt i KLP konsernet (hvh 284/282)
- I lederskiktet er fordelingen 69 % menn og 31 % kvinner
- Gjennomsnittsalder: Kvinner: 41 år og menn: 42 år
- Arbeidsstokken i konsernet er stabil med et skifte på 6,3 prosent for 2006 (2005: 5,5 prosent)
- Det var nesten like mange menn og kvinner som sluttet (hvh. 17 og 16)

I utgangspunktet er alle ansatte omfattet av tariffavtalen mellom Finansforbundet og Finansnæringsens Arbeidsgiverforening. I KLP er om lag 50 prosent av de ansatte medlem av Finansforbundet.

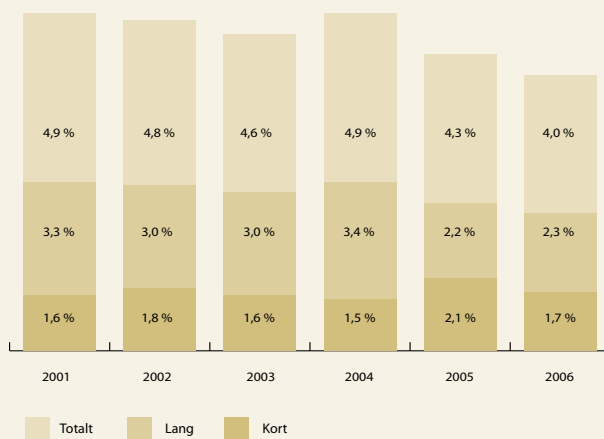
De ansatte deltar i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet via verneombudsordningen. Lokale og sentrale Samarbeidsutvalg har HMS på dagsorden. Samarbeidsutvalgene, sentralt og på selskapsnivå, består av ledelsen, de tillitsvalgte og verneombudet. Samarbeidsutvalgene avholder fire møter i året.

Likestilling

Selskapet er opptatt av likeverd og likestilling. Dette følges opp gjennom en likestillingspolicy med mål innenfor flere områder.

KLP har en positiv utvikling når det gjelder "lik lønn for likt arbeid". Det har vist seg å være vanskelig å oppnå den samme positive utviklingen for kjønnsrepresentasjon blant ledere. Styresammensetningen i konsernstyret og i datterselskapene er i henhold til målsetningen med unntak av KLP Fondsforvaltning og KLP Eiendom.

Sykefravær:

I 2006 viser sykefraværet en nedgang på 7 prosent sammenliknet med sykefraværet i 2005. KLP har registrert en nedgang i totalt sykefravær på 18,3 prosent etter innføringen av avtalen om inkluderende arbeidsliv i 2001.

MILJØ

Utviklingen av et energioppfølgningssystem er et viktig steg for å styrke KLPs engasjement innen energiledelse og miljøriktig avfallshåndtering.

KLP OG MILJØET

KLP er en kontorbedrift. Det betyr imidlertid ikke at selskapet ikke påvirker det ytre miljøet. Indirekte påvirker KLP miljøet gjennom sine investeringer i andre selskap. Dette er redegjort for i avsnittet om etiske investeringer. KLP påvirker også miljøet direkte gjennom sin eiendomsvirksomhet og gjennom transport, avfall, energi- og materialforbruk i egne kontorlokaler.

Økt bevisstgjøring rundt egne CO₂-utslipp

KLP har for første gang gjennomført en analyse av hvordan selskapets reisevirksomhet bidrar til CO₂-utslipp. I 2006 gjennomførte selskapets ansatte til sammen 3 551

flyreiser. Totalt fløy KLPs ansatte mer enn to millioner kilometer. På disse reisene er CO₂-utslippet til atmosfæren beregnet til 282 tonn.

Utvikling av forbruk i egenforvaltede eiendommer

KLP Eiendom er blant landets største eiendomsselskaper med om lag 1,1 millioner kvadratmeter som leies ut til blant annet undervisning, kontor, hotell, kjøpesenter og boligformål. KLP investerer, utvikler og forvalter eiendom i Oslo-regionen, Trondheim, Stavanger og København.

Oversikt over resultater og mål

For å øke bevisstheten til miljø- og samfunnsansvar, og synliggjøre utfordringene, har KLP Eiendom satt konkrete mål:

Parameter	Utvalg	Måleenhet	Resultat 2005	Resultat 2006	Mål 2010
El-forbruk Oslo	Forbruk i egenforvaltede eiendommer	kwh/m ² bta	97	104	90
El-forbruk Trondheim	Totalforbruk i egenforvaltede eiendommer	kwh/m ² bta	267	235	210
Fjernvarmeandel	Alle egenforvaltede eiendommer	% av m ² bta	48 %	45 %	52%
Kildesortering	Kjøpesentre i Oslo	% utsortert	40 %	41,3 %	50%

Kommentarer til resultatene: Endringer i eiendomsporteføljen påvirker forsyningstallene i stor grad. Rapporteringen må på sikt vise forbedringer under sammenlignbare forhold.

MILJØFORBEDRINGER I EGET HUS

KLP skal sette forpliktende krav til egen miljøprestasjon i hele sin organisasjon. Miljøpåvirkningen utgjør primært forbruk av transport, energi, kontorutstyr og det avfall som genereres.

Arbeidet med å bedre miljøet skal ses i sammenheng med selskapets helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Rutiner for miljøarbeid skal innarbeides i vårt interne kontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet. I avsnittene nedenfor beskrives tiltak som er gjennomført i løpet av året.

Forbedret oppfølging av energiforbruk og avfallshåndtering

KLP Eiendom har utviklet et energioppfølgingssystem for bedre kontroll og styring av eget energiforbruk. Fra 1. januar 2007 kan det registreres forbruksdata relatert til strøm, fjernvarme og vannforbruk. I tillegg registreres resultater fra avfallslevering fordelt på ulike innsamlingssteder. Utviklingen av et energioppfølgingssystem er et viktig steg for å styrke KLPs engasjement innen energiledelse og miljøriktig avfallshåndtering.

KLPs eiendommer benytter primært fjernvarme eller elektrisitet til oppvarming. Der det er mulig foretas det en overgang fra oljebaserte fyrkjeler til fjernvarme.

Gjenvinning av avfall

I egen virksomhet har KLP lenge hatt et aktivt forhold til resirkulering av papir og andre gjenvinnbare produkter. Per i dag gjenvinnes papir, papp, glass, plast og el-avfall. For gjenvinning av papir ble totalmålet som ble satt for 2006, oppfylt. For øvrige produkter er målemetoder ikke godt nok utviklet til å sette opp konkrete mål.

Retur og sortering av avfall

Selskapet har et innsamlingssystem og returordning for tonerkassetter og lysstoffrør. Kontor- og forbruksmateriell behandles som spesialavfall og utrangert elektrisk materiale blir sortert og destruert på godkjent måte. Møbler som skal avhendes, gis bort til egne medarbeidere, institusjoner eller frivillige foreninger. Brukt PC-utstyr og printere, med gjenbruksverdi, blir satt i stand og gitt bort til skoler. Dette gjøres i samarbeid med Kunnskapsdepartementet.

UTVALGTE HENDELSER OG PROSJEKTER

INNHold

For å vise hvordan KLP i løpet av 2006 har arbeidet innen områdene *økonomi*, *samfunn* og *miljø* presenterer vi tre artikler som på hver sin måte har bidratt positivt til samfunnet vi er en del av. Vi erfarer at vi kan gjøre "en forskjell".

MARRIOTT VISER RESPEKT FOR KLPs VERDIER

KLP valgte å ta hotellkjeden Marriott International tilbake i sin investeringsportefølje etter at selskapet ble ekskludert i 2002. Dette viser at et langsiktig press fra investorer skaper positive resultater.

J.W. "Bill" Marriott jr.,
styreleder og adm.dirktør

TEKST: Signy Svendsen

FOTO: Marriott International

KLP ekskluderer selskaper som kan assosieres med brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, internasjonale miljøkonvensjoner og våpenkonvensjoner, samt korrupsjon. I tillegg ekskluderes tobakksprodusenter, og produsenter av våpen som anses å bryte med grunnleggende humanitære prinsipper ved normal anvendelse.

Hørte på råd

For hotellkjeden Marriotts del, var det rapporter om årelang seksuell utnyttelse av barn ved et av deres hotell på Costa Rica, som var utslagsgivende for at KLP valgte å ekskludere selskapet fra sin investeringsportefølje i 2002. En av deres ansatte ble dømt for disse forhold-

ne i Costa Ricas høyesterett i 2002.

- Brudd på FNs barnekonvensjon er grunn for ekskludering fra KLPs investeringslister, sier Cornelia Moseid, rådgiver innen etikk og samfunnsansvar i KLP.

- Lenge var det ingen respons fra kjeden på våre henvendelser. Men før generalforsamlingen i 2006 forberedte en gruppe nordiske investorer en resolusjon som tok opp problemstillingen. Dette var såpass ubehagelig for Marriotts ledelse at det anså seg til handling. Omtrent samtidig fikk KLP tilbud om å eie tomtene som Marriotts hoteller står på i Sverige. Vi svarte at dette var uaktuelt så lenge denne saken ikke hadde funnet en løsning. Like etter ble vi kontaktet av Marriotts ledelse, som ønsket innspill på hva som skulle til for å komme inn i det gode selskap, forteller Moseid.

Snudde

Ledelsen i Marriott har nå tatt seriøse grep for å få bukt med og forebygge barneprostitusjon ved kjedens hoteller. Fra å ha vendt det døve øret til hele problemstillingen, har Marriott snudd og ønsker nå å bli en av de beste hotellkjedene i å bekjempe barneprostitusjon.

På spørsmål i en e-post til Marriotts ledelse om hvordan selskapet har opplevd dette presset mot seg, svarer styreleder og administrerende direktør for Marriott International, J.W. "Bill" Marriott, Jr, følgende: "We respect value-driven organizations and the informed decisions they make to adhere to their principles. After all, that's how we have operated our business since it began 80 years ago. I believe that staying true to Marriott's core values, which includes being an engaged, socially responsible company, has been a key reason why people want to work for us, stay with us, and partner and invest with us".

Han mener selskapets tilstedeværelse har hatt positive virkninger for lokalsamfunnet, og mener at menneskerettighetsspørsmål har stått sentralt i selskapet:

"Marriott has a long history of providing a better way of life in communities where we operate, and because of it, we have been able to help address critical community needs and strengthen our "spirit to serve" culture. We have 'given voice' to human rights issues, like the exploitation of children, at several forums in 2006 including the World Travel and Tourism Confe-

FOTO: SCANPIX

rence, the Foreign Policy Association and the United Nations World Tourism Organization. We amended our Human Rights Policy this year and strengthened our involvement with poverty alleviation and youth employability programs that help provide a positive solution for these issues."

Positive endringer

Marriott har etter reaksjonene fra det nordiske markedet utarbeidet en

menneskerettighetspolicy. Denne ble vedtatt av styret i 2006, og adresserer spesielt utnyttelse av barn. Selskapet har etablert et skoleringsprogram for ansatte som blant annet inneholder rutiner for hvordan ansatte skal rapportere hendelser som bryter mot selskapets policy.

- Selv om det tar tid, viser denne saken at langsiktig investorpress virker, understreker Cornelia Moseid.

PÅ FERIE MED FATTER'N - OG KLP

Det er ikke alle barn forunt å reise på ferie sammen med sine foreldre. Og om det blir ferie, er det ikke alltid at minnene er gode. ”Med fatter'n på ferie” er et av ferietilbudene til barn rundt om i landet i regi av Blå Kors.

Vidar Solsvik,
markedsjef i Blå Kors

TEKST: Signy Svendsen

FOTO: Jan Lillehamre

Blå Kors ferier er for familier som har rusproblemer nært inn på livet. Rundt 100 barn kan årlig nyte en uke sammen med andre barn med tilsvarende problemer, og vite at omgivelsene er trygge. De voksne har sine samtalepartnere og får mulighet til hjelp videre.

- Helt fra 1960-årene har vi arrangert ferier for mødre og barn. Da var det far som drakk, og mor og barn hadde behov for å komme seg bort og nyte livet og hverandre en periode. Nå har vi utvidet tilbudet. Både fordi det i enkelte familier er mor som drikker, og far og barn har behov for å komme bort sammen. Eller fordi far har eller har hatt rusproblemer, forteller markedsjef Vidar Solsvik i Blå Kors.

- Vi er utrolig glade for den støtte KLP har gått inn med i dette

konkrete prosjektet. Det betyr at vi kan utvide tilbudet og sikre driften fremover, legger han til.

Nye muligheter

KLP har gått inn som samarbeidspartner - den første partneren Blå Kors har hatt.

- Det startet med en samarbeidsavtale som omfattet Blå Kors sitt forebyggende arbeid, vi fikk en positiv dialog, og KLP ønsket å engasjere seg i vårt ferietilbud. Vår utfordring blir nå å tenke KLP inn i våre prosjekter og komme med innspill på hvordan vi kan jobbe sammen, forteller Solsvik.

Påvirker foreldre

Det som kjennetegner prosjektene som Blå Kors driver, er rusproblematikken. Ifølge Solsvik er alkohol et tabubelagt emne - det blir for nært for de fleste.

- Vi kan gjerne snakke om narkotika fordi det liksom ikke angår

meg. Alkohol har de fleste av oss et forhold til, og synes det er vanskelig når vi for eksempel påpeker at alkoholpåvirkede foreldre kan skape utrygghet hos barna.

Ved å gi støtte til vårt arbeid, har KLP i praksis vist at selskapet tar samfunnsansvar, mener Solsvik.

- Vi håper at et enda tettere samarbeid kan bidra til mer erfaringsutveksling og felles forståelse for det viktige arbeidet vi gjør, understreker han.

”Vårt arbeid kan bidra til å lette på de offentlige utgiftene

Vidar Solsvik,
markedssjef i Blå Kors

GOD ESTETIKK ER O GODT MILJØARBEID

Når ventilasjonsanlegget i det vel 130 år gamle Schous bryggeri-bygget skal skiftes, er det fokus på effektivisering, strømsparing og estetikk.

Jostein Bratten,
driftssjef i KLP Eiendom

TEKST: Signy Svendsen

FOTO: Jan Lillehamre

Det ærverdige Schous bryggeri ligger ved bredden av Akerselva, og kan fortelle mye om Oslos historie. Bygget har selv vært gjenstand for endrede tider. Det ble bygget som bryggeri i 1873, og var en viktig arbeidsgiver som bidro til å utvikle denne delen av hovedstaden.

Næring og bolig

Da bryggeriet la ned virksomheten i 1981, flyttet blant annet Bedriftsøkonomisk Institutt inn. I dag har BI flyttet inn i nye lokaler i det tidligere industriområdet Nydalen, og KLP som eier det 55.000 kvadratmeter store Schous-kvartalet, gjør klar for nye leietakere og boliger. Blant annet skal Oslo kommune inn med "Kultur-bryggeriet".

- Det vil skje store endringer her. Gamle bygg i dårlig stand skal rives, og de gamle skal renoveres, forteller driftssjef Jostein Bratten i KLP Eiendom.

Felles kjølesentral

Med renoveringen vil det også skje dramatiske endringer knyttet til ventilasjonsanlegget. De gamle kjølemaskinene måtte uansett utfases på grunn av nye miljøkrav, men KLP benytter anledningen til å komme kravene i forkjøpet.

- I hovedtrekk skal vi kvitte oss med de lokale kjølemaskinene som var plassert i hvert av de 17 byggene på området, og samle alt i en felles kjølesentral. Det medfører at de uestetiske rørene på utsiden av byggene, tørrkjølerne ut på fasadene og på takene, kan fjernes. Nå skal alt gå i bakken og i veggene, forklarer Bratten.

Dette vil ifølge Bratten føre til finere fasader og mindre støy - noe som er nødvendig med tanke på at det skal inn 147 boliger på området.

Effektivisering

En felles kjølesentral betyr en stor investering. Men Bratten mener at man raskt vil kunne se resultater i form av lavere strømkostnader.

GSA

”Felles kjøle-
sentral sikrer
miljø og komfort

Jostein Bratten,
driftssjef i KLP Eiendom

- Dagens pumper er langt mer effektive, opplyser driftssjefen.

For driftstekniker Egil Breiby vil en felles kjølesentral bety en enklere hverdag. Han mener dette vil føre til energieffektivisering gjennom en bedre styring enn man hadde av anlegget fra 1990.

- Jeg vil nå kunne sitte på kontoret og styre kjølingen til alle byggene fra en sentral driftskontroll, sier Breiby.

Fra vaktsentralen i Stensbergsgata i Oslo kan KLP Eiendom kontrollere alle eiendommene de eier.

- Vi er selvsagt også ute rent fysisk på våre anlegg, men med vaktsentralen kan vi raskere se hvor feilene har oppstått og å utbedre dem, forsikrer Bratten. En annen gevinst Breiby og Bratten ser med å innføre en felles kjølesentral i Schous-kvartalet, er muligheten til å frigjøre arealer.

- Vi er glade for at vi med den nye løsningen kan tilby våre leietakere sikrere tilførsel av kjøling og dermed økt komfort, samtidig som vi gjør en innsats for å bedre miljøet, sier Jostein Bratten.

KLP FORSIKRING
KARL JOHANS GATE 41B
POSTBOKS 1733 VIKA
0121 OSLO

TELEFON: 22 03 35 00
TELEFAKS: 22 03 36 00
KLP@KLP.NO
WWW.KLP.NO

INNHold